

בס"ד

שבוע טוב...

כיוון שכל ההתכתבות שלנו היא באמצע משהו, אז גם עכשיו, עם כל הנושאים שאליהם רציתי להתייחס, אינני יודע היכן להתחיל. אז ככה –

לגבי הטלפונים וכד' – בוודאי אין הנושא חדש ואינני רוצה להתייחס למצבי הנושאים למיניהן אם הטלפון הוא שגורם לניכור/שקיפות או שזה רק מוסיף. מה שנראה לא חדש אך הולך ומחריף מיום ליום ומחודש לחודש הוא עניין ההתמכרות. ואינני מתכוון לפורנוגרפיה בלבד אם כי זה בעצמו אסון. אנשים שמעולם לא חשבו על זה ולא היו חשופים לזה פתאום נמצאים במעגל.

הפורנו בעצמה היא רק סימפטום למשהו עמוק יותר, והעמוק יותר הוא בוודאי מקשה על חיי הנישואים. חוסר הנכונות לוותר על המכשירים אף לרגע היא פשוט התמכרות. אמנם עברתי דבר כזה לפני שבוע – 4 ימים בלי. ולא היה נעים וב"ה המשפחה היתה יכולה להתקשר בזכות הטלפון של ברכה (עדיין יש טלפון ביתי, אך מי משתמש בו? אין לו צעצועים!)

אצלי בבית ספר הטלפון כבוי ובתוך הילקוט של התלמיד. והילקוט נמצא או בפרוזדור מחוץ למעבדה, או אם יש מקום בתוך המעבדה אז מתחת לדלפק באחד מצדדי החדר. אני מבהיר להם כי כלי התקשורת העיקרי שלנו הוא המחברת (כלי שדרכו התלמיד מתחבר לחומר הנלמד, לכן שמה "מחברת"). למרות זאת, אני מדגיש כי טרם הגיעה שעת הכושר של הטלפון/הטאבלט/המחשב הנייד בחדר הכיתה. אך כאשר נלמד להופכם לכלי הוראה, הם לא רק לא יהיו אסורים, אלא אדרבה – יהיו חיוניים למהלך השיעור. יש עוד הרבה מה ללמוד עד אז, אך היום הוא בכלל לא רחוק. ואם בארץ אנו רוצים ללמד איכשהו בזמן מלחמה, בה התלמידים אינם נמצאים בבית ספר, אנו חייבים להתקדם בנושא במהירות.

וכדי להדגים למה אני מתכוון, אני כן מבקש מהם לצלם את הניסויים שלהם.

אך שתלמידת תיכון מנסה לשכנע אותי (כמו שקרה בשנה שעברה) שהיא חייבת להחזיק את הטלפון שלה אצלה בשלחן כי האמא שלה עומדת ללדת (באמת!), כמעט ופקעה לי כל סבלנות. לשוא ניסיתי להסביר – דרכה – לכל הקבוצה, שמלבד שהם יודעים כי מדיניות ביה"ס אוסרת שימוש בטלפון בשעת השיעור, "צינור התקשורת המסורתית" עדיין פועלת. הורה ה"חייב" לשוחח עם בנו/בנה פונה למזכירות והנ"ל דואגת לכך שהתלמיד יחזור – במידה והעניין מוצדק – להורה. כפי שאמרתי – וויכוח סרק... לא מקשיבים. וגם זה מצביע על התדרדרות של המצב.

גישתי קצת חצויה – בשנות ה-80 התנגדתי להכנסת מחשבי כיס לכיתה מתוך דאגה שראש הילד יהפוך ל... הוא ישכח לא רק לוח הכפל אלא גם איך לחבר... לבסוף וויתרתי מ-2 סיבות: אחת השקפתית, ואחת – מעשית. השקפתית – הגעתי למחשבה שאם כלי זה קיים, אמנם כל

הדאגות שלנו עלולות להתממש. אך ניתנת בהם הזדמנות חדשה לעשות חישובים שבעבר לא יכלו אף לחלום עליהם. כל שאלה בבית ספר היתה חייבת לתת פתרון במספר שלם. אם לא כן, זה היה סימן שטעינו. לא עוד. עכשיו התלמיד צריך באמת להבין את השאלה ואת דרכי הפתרון, כי תשובתו בצורת 12.36085 ייתכן שהיא נכונה, ייתכן שלא. אז בעיניי זה כבר טוב.

מעשית? יום אחד שואל אותי תלמיד – תגיד לי. מתי היתה הפעם האחרונה שאתה לקחת גרזן, יצאת לחיק היער, חטבת עץ, חתכת אותו לבולים, הכנסת אחד מהם הביתה, שמת אותו באח, הדלקת אותו, ושמת את הפינג'ן עליו כדי להכין לעצמך כוס תה? גם אתה, הוא אומר לי, לוחץ על כפתור!

סיום הוויכוח.

לכן, התחלתי לראות את הדברים הללו בעיניים אחרות. כל צרה מביאה בעקבותיה הזדמנות לעשות דבר חדש. (המילה "משבר" מתאר את הכלי שעליו היולדת שוכבת בשעת הלידה כדי ליצור חיים חדשים...)

וכן במצבי החדש. אינני יודע איך הגעתי לכאן (כן, יש לי רשימה לא קצרה של חטאים - חלקם פשוטים חלקם לא. מאידך, יש גם הסברים רפואיים – מצב גנטי משפחתי מיוחד, תזונה לא נאותה. ואולי גם דברים שהנך מזכירה מדי פעם כגון דוגמת ה-FR-ים. להוסיף על כך חשיפה במקום לא מאוורר לכל מיני כימיקלים בזמן העבודה בתעשייה). אך לא משנה. זה ביני לבין בוראינו. מה שרלוונטי כעת שהוא מציג בפניי הזדמנות לעשות דבר חדש. אינני יודע כרגע מה בדיוק, וגם לא יודע אם הוא נותן לי הרבה זמן לעשות אותו. אני רק יודע שאין זמן לבזבז – מה שיהיה יהיה וצריכים לעשות.

חזר עכשיו לאלקטרוניקה והתמכרות. החדש, אם יש, הוא הנכונות במגזר "שלי" – הדתי-לאומי – לדבר על זה. גם ההתמכרות. גם הפורנו. גם המימדים הרחבים של התופעה. תחושה שמערכת החינוך שלנו, האמורה לתת חוסן נפשי לתופעות מעין אלה, אינו חזק מספיק כדי לעמוד מול השיטפון. אך לראשונה – בשבועות וחודשים האחרונים – מתחילים לדבר על זה ולא להעלים ממנו עין. אחת הסיבות? פירוק משפחות במספר מקרים ההולך וגואה. בעיות בזוגיות – לא רק במה שתיארתי ב"פתיח", אלא הפגם שנוצר כתוצאה מצפיית דברים שהעיניים צריכות לא לראות. אחרי שרואים, הרושם נשאר חזק. אבל גם פשוט במישור ביטול הזמן – מה יכולנו להשיג בעולם אילו היינו שוב ממוקדים. חז"ל קבעו שימוש בנר לבדיקת חמץ כי אז מתמקדים על אותו מקום שבו בודקים. כן, זה לוקח המון זמן, ויש אף מקומות (כמו המכונית) שאומרים בפירוש להשתמש בפנס ולא באש. גם אדם היושב ולומד לאור הנר רואה רק מה שלפניו, ולא את כל הסביבה. הוא הרבה יותר ממוקד.

אז אם ה' הביא אותנו ליכולת כזאת בטכנולוגיה, אז לא סתם הגענו. ברור שבתחום הרפואה וההיי-טק, הטכנולוגיה מאפשרת לעשות דברים שבעבר אינני יודע אם אפילו חלמו עליהם. אך יחד עם זה, טרם למדנו איך להתמודד עם תופעות הלוואי שהזכרנו כאן. התמכרות היא

התמכרות. עוד זוכר אני את הימים שעישנתי (הנה הזכרתי אחד החטאים שלי...!), ובכל מוצאי שבת הייתי מתגבר על הבחילות של עישון הסיגריה הראשון. ואז הייתי בסדר... תחושה דומה היום – עם צאת השבת, אחד הדברים ה"חייבים" לעשות הוא – פתיחת הטלפון. למה? ככה!

לפני יותר מ-30 שנה, השתתפתי בסדנה למורים לקראת פתיחת שנה"ל בנושא של סמים. זה היה כשנה לאחר תחילת מלחמת לבנון והנושא התחיל להיות רלוונטי. יומיים אינטנסיביים של דיונים, שיחות, פעילות. בשיחת הסיכום, שאלו אותנו מי מתכוון להעלות את זה לדיון בכיתה ואיך – בשנה העומדת להיפתח. To my eternal discredit, הייתי בין הרוב שהשיב אין לנו כוונה לשוחח עם התלמידים על זה. זה רק יעורר את "הכלב הישן".

טעיתי. טעות חמורה בעיניי. חוסר הדיון לא רק אינו פותר דבר, הוא גם מוריד בעיניו של עצמו הערכה עצמית של התלמיד המתבגר (מה, אין לו דעה?). אך בעיקר, הסתרת תופעות כאלה ואחרות משאירה את הילד בתחושה שהוא חוטא ותו לא. אין מה לעשות.

לעולם לא פותרים דבר בתחושה כזו – לא בין אדם לעצמו, לא בזוגיות, לא בתוך המשפחה, לא בחברה. אם היהודים כל כך אוהבים להתווכח אחד עם השני, אולי יש מקום סתם לשוחח איש עם רעהו...?